

IDÉKATALOG TIL BRUG VED RENOVERING FRA BOKSE TIL LØSGÅENDE, DRÆGTIGE SØER

ERFARING NR. 1111

Skitseforslag viser relevante løsninger i forbindelse med renovering fra bokse til løsgående, drægtige søer

INSTITUTION: VIDENCENTER FOR SVINEPRODUKTION, DEN RULLENDE AFPRØVNING

FORFATTER: LISBETH ULRICH HANSEN

UDGIVET: 28.09.2011

Dyregruppe: Drægtige søer

Fagområde: Stalde og Miljø

Sammendrag

Den 1. januar 1999 trådte loven om indendørs hold af drægtige søer og gylte i kraft. Loven indeholder bl.a. krav om løsdrift ved opstaldning af søer og gylte fra 4 uger efter løbning og indtil 7 dage før forventet faring. Inden 1. januar 2013 skal de sidste stalde med drægtige søer ændres fra bokse til løsdrift.

Stalde med løsgående søer optager et større areal end søer i bokse, derfor vil der ske en reduktion i antallet af årssøer, hvis den fortsatte produktion skal foregå indenfor eksisterende rammer.

Anmeldeordningen giver under visse betingelser mulighed for, at der kan bygges til stalden uden miljøgodkendelse. Alternativt skal der søges en miljøgodkendelse. Det er den enkelte bygherres ansvar, at dette overholdes i den konkrete byggesag.

I hver enkelt besætning er følgende forhold relevante at vurdere:

- Nybyggeri og eventuelt en udvidelse af besætningen
- Renovering af eksisterende stald samt tilbygning for at opretholde det nuværende antal årssøer

- Renovering af eksisterende stald samt inddragelse af fx slagtesvinestalde til opstaldning af gylte/søer for at opretholde det nuværende antal årssøer
- Omlægning fra egenproduktion til indkøb af polte for at frigøre plads til løsgående søer
- Renovering af eksisterende stald samt en reduktion af antal årssøer
- Ophør med sohold.

Uanset hvilke fodringsprincip og indretning der vælges, skal produktionssikkerheden opretholdes. Ligeledes skal der i forbindelse med omlægningen være fokus på, at frekvensen af døde søer og søer med ben- og klovproblemer ikke stiger.

Formålet med idékataloget er at give eksempler på, hvordan drægtighedsstalde med bokse kan ændres til løsgående søer. Fordi der er tale om tilpasning i eksisterende bygninger, vil indretning og drift ikke i alle tilfælde kunne leve op til anbefalingerne i relation til produktionssikkerhed.

TILSKUD

"Projektet har fået tilskud fra Svineafgiftsfonden samt EU og Fødevareministeriets Landdistriktsprogram og har Projekt ID: VSP09/10/65. Sunde løsgående søer; "2013"-problematikken samt journalnr.: 3663-D-09-00100".

Baggrund

Den 1. januar 1999 trådte loven om indendørs hold af drægtige søer og gylte i kraft (4). Loven indeholder bl.a. krav om løsdrift ved opstaldning af søer og gylte fra 4 uger efter løbning og indtil 7 dage før forventet faring. Inden 1. januar 2013 skal de sidste stalde med drægtige søer i bokse ændres til løsdrift.

Mange års erfaringer har givet et godt vidensgrundlag i relation til opstaldning af løsgående, drægtige søer. Dog er mange svineproducenter under tidspres i forbindelse med renovering af stalde til løsdrift, hvilket i høj grad er forårsaget af den finansielle krise. Dette kan betyde, at der ikke i tilstrækkelig grad fokuseres på en optimal indretning og drift af stalden.

Selv om tidligere forsøg har vist begrænsninger og problemer med konkurrencefyldte fodringsprincipper, er de fortsat attraktive, fordi de er billige at etablere – dette gælder både ved nybyggeri og renovering. Viden omkring konsekvenserne kendes i nogen grad. Erfaringsmæssigt vil fx dobbelt så mange søer blive taget ud af løsdrift på grund af problemer med huld eller ben. Derfor anbefales disse fodringsprincipper som udgangspunkt ikke.

Løsgående søer optager et større areal end søer i bokse, derfor reduceres antallet af årssøer, hvis den fortsatte produktion skal foregå indenfor eksisterende rammer. Anmeldeordningen giver mulighed

for, at der kan bygges til den eksisterende stald, dog under visse betingelser (1). Alternativt søges en miljøgodkendelse. Det er den enkelte bygherres ansvar, at dette overholdes i den konkrete byggesag.

I løbet af efteråret 2010 og foråret 2011 blev der over hele landet afholdt workshops i relation til renovering fra bokse til løsdrift, hvor interesserede svineproducenter kunne deltage. Der var deltagelse fra Videncenter for Svineproduktion, dyrlæger, rådgivere og firmaer. På alle workshops var der mulighed for at diskutere medbragte aktuelle skitseforslag. Nogle af de fremkomne forslag er gengivet i idékataloget.

Formålet med idékataloget er at give eksempler på, hvordan drægtighedsstalde med bokse kan ændres til løsgående søer. Fordi der er tale om tilpasning i eksisterende bygninger, vil indretning og drift ikke i alle tilfælde kunne leve op til anbefalingerne i relation til produktionssikkerhed.

Materiale og metode

Skitserne i idékataloget tager udgangspunkt i, at gældende lovgivning i relation til areal, gulvudformning, 3 m regel, tildeling af strøelse, rode-/beskæftigelsesmateriale og søernes mulighed for termoregulering overholdes (3) (4) (5). Det er den enkelte bygherres ansvar, at dette overholdes i den konkrete byggesag.

Drægtige søer og gylte skal være løsgående senest 4 uger efter løbning (4) (5). Derfor kan den eksisterende løbe-/kontrolstald med bokse fortsat benyttes. Hvis eksisterende bokse benyttes skal gældende anbefalingerne til dimensioner følges (2).

Anbefalet tidspunkt for flytning af gylte og søer til drægtighedsstalden afhænger af fodringsprincippet. Ved individuel fodertildeling kan søerne indsættes i løsdrift umiddelbart efter løbning. Ved konkurrencefyldte fodringsprincipper anbefales løsdrift først 4 uger efter løbning.

Ved **valg af fodringsprincip** er der flere forhold der skal tages i betragtning. En god fodringssituation er kendetegnet ved:

- Individuel fodring, hvor den enkelt so får en bestemt foderration, og huldstyringen dermed er optimal
- Samtidig fodring af alle søer i stien, da søerne helst vil æde samtidig
- Ingen konkurrence ved fodringen, da konkurrence sædvanligvis medfører stor huldvariation og unødvendig stress/belastning af søerne
- Én daglig fodring.

Hvis der vælges et fodringsprincip med konkurrence om fodret (fx gulvfodring og vådfodring i langkrybbe) anbefales sortering af søerne efter alder/huld. Fodringsprincipper med konkurrence om foderet anbefales som udgangspunkt ikke.

Løsgående, drægtige søer kan opstaldes i **stabile eller dynamiske grupper**. I stabile grupper vil alle søer, blive indsat samtidig og der tilføres ikke nye søer til gruppen. Stabile grupper anbefales så søerne kun skal danne rangorden én gang.

I dynamiske grupper udtages og indsættes nye søer kontinuerligt. Som følge af dette dannes en ny rangorden ved hver indsættelse/udtagning af søer i flokken. I den enkelte dynamiske gruppe bør der derfor være så få indsættelser som muligt (semi-stabile grupper).

Valg af **flokstørrelse** vurderes i forhold til den overordnede anbefaling af stabile grupper samt sortering af søerne efter huld ved konkurrencefyldte fodringsprincipper.

Opstaldning af gylte sammen med søer kan i mange tilfælde praktiseres, men der skal føres ekstra tilsyn med gyltene. Polte/gylte kan opnå erfaring med at indgå i grupper med ældre søer (socialisering), dette skal derfor indgå i overvejelserne ved etablering af løsdrift.

Lejet etableres med fast eller drænet gulv eller en kombination heraf og med strøelse. Lejet skal være sammenhængende og med 1,3 m² pr. so og 0,95 m² pr. gylt (5). **Strøelsesforbruget** vil variere fra stald til stald, men der skal forventes et forbrug på cirka 70 kg halm/stiplads/år. Det vurderes dermed, at kravet om permanent adgang til rode- og beskæftigelsesmaterialer ligeledes er opfyldt. Det er vigtigt, at håndtering af halm vurderes inden renoveringen. Det skal overvejes, om håndteringen skal foregå manuelt eller mekanisk.

Gødningshåndtering vil i de fleste renoveringssituationer foregå via rørudslusning. Det stiller store krav til håndtering og placering af strøelse. Alternativt kan der ændres til linespil, som normalt anbefales i drægtighedsstalde, men det kræver en miljøgodkendelse (1).

Sygestier bør placeres i tilknytning til drægtighedsstierne. Dermed er det let at få søerne flyttet til og fra stierne og erfaringer viser, at det motiverer personalet til en hurtig indsats. Som minimum skal der være 2,5 pct. sygestier beregnet i forhold til antallet af stipladser til løsgående, drægtige søer. Dette gælder for stalde bygget efter 1. januar 2011 og for alle stalde 1. januar 2021 (6).

Det anbefales dog at etablere flere sygestier end foreskrevet. Som udgangspunkt anbefales cirka 5 pct. sygestipladser ved individuel fodertildeling (fx elektronisk sofodring og æde-/hvilebokse) og cirka 10 pct. pladser ved konkurrencefyldte fodringsprincipper (fx gulvfodring og vådfodring i langkrybbe).

Det anbefales, at eksisterende **ventilations- og fodringsanlæg** vurderes ud fra den nye anvendelse og indretning af staldrummet.

Forudsætninger for skitserne

Udgangspunktet for skitserne i dette idékatalog er en besætning på 400 årssøer med ugedrift og 4-ugers fravæning. Søerne indsættes i løsdrift 4 uger efter løbning. Der skal således være plads til 12 ugehold i drægtighedsstalden. Flytteholdet er i dette materiale placeret i drægtighedsstalden. Udgangspunktet er derfor 14 søer og 5 gylte pr. ugehold – i alt 228 bokse i den eksisterende drægtighedsstald.

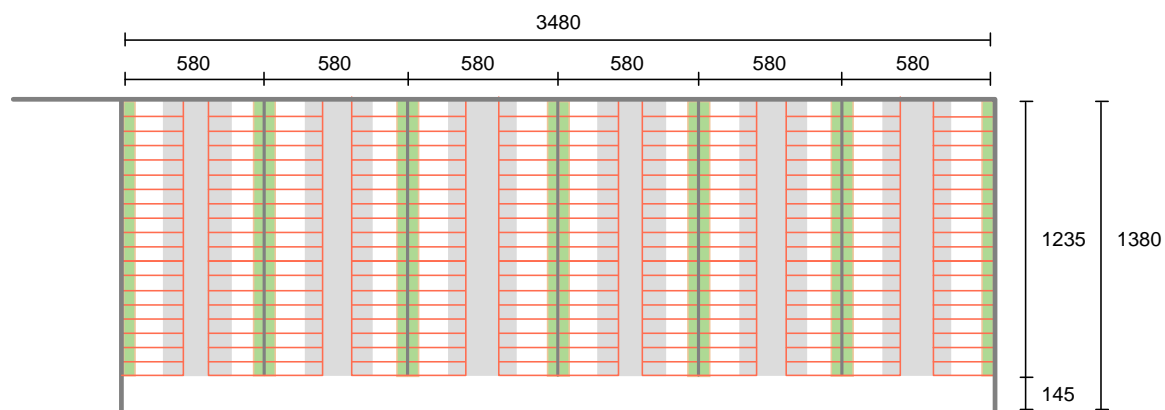
I materialet er forudsat, at antallet af pladser i den eksisterende løbe-/kontrolstald forbliver uændret. Hvis der i praksis vælges en løsning, hvor antallet af årssøer reduceres, skal det overvejes, om en del af den eksisterende løbe-/kontrolstald kan anvendes til løsgående gylte og søer.

For hvert renoveringseksempel vurderes:

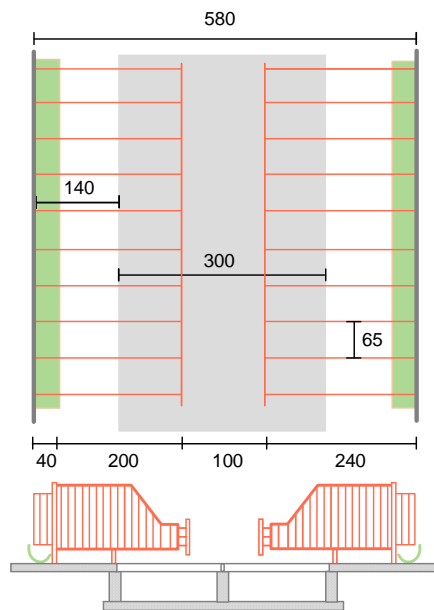
- Hvor mange løsgående søer der kan indrettes til i den eksisterende bygning, samt
- Hvor stort et areal der skal udvides med, hvis antallet af årssøer bibeholdes.

Som det fremgår af skitse 1 og 2 er der valgt en udvendig bygningsbredde på 13,8 m som er typisk for mange renoveringsprojekter. I projekter med smallere bygninger kan der forventes en dårligere staldudnyttelse ved indretning til løsdrift.

Der er valgt en afstand fra krybbeforkant til krybbeforkant på 5,8 m. I stalde fra 70'erne og begyndelsen af 80'erne vil der i nogle tilfælde kun være 5,6 m. Endvidere er der valgt 1,0 m fast gulv i boksene. Disse forhold har betydning for placering af henholdsvis fast gulv og drænet gulv/spaltegulv i det konkrete renoveringsprojekt.

Skitse 1. Udgangspunktet for skitserne i idékataloget er ovenstående drægtighedsstald med 12 rækker á 19 bokse – i alt 228 bokse (400 årssøer).

Skitse 2. Udgangspunkt for skitserne i idékataloget er en afstand fra krybbeforkant til krybbeforkant på 5,8 m.

Ved alle renoveringsforslagene er følgende valgt:

- Ugedrift
- Stabile grupper i det omfang det er muligt
- De største gylte indgår i nogle situationer i stier med søerne for at optimere arealet. De resterende gylte opstaldes i mindre stier/grupper
- For at kunne indrette attraktive lejer til søerne, hvor der kan tildeles strøelse, er der på skitserne angivet placering af leje mv. Halmbrædder (cirka 15 cm høje) og liggevægge giver mulighed for at placere og fastholde halm i lejerne samt styre søernes adfærd
- På skitserne er anvist, hvor i stien der kan være behov for at udskifte spaltegulvselementer med fast eller drænet gulv for at etablere lejer. Hvis der i forbindelse med renoveringen bliver områder i aktivitetsområdet med fast gulv, kan dette rilles og overbruses for at øge skridsikkerheden
- Sygestier er placeret tæt på drægtighedsstierne. Der er dimensioneret med 1-2 søer pr. sygesti og dermed cirka 4,5 m² pr. so, inkl. gangarealer og inventar mm. Der er angivet 5 pct. sygestipladser ved elektronisk sofodring og æde-/hvilebokse og 10 pct. ved de øvrige principper. Der kan argumenteres for 15 pct. sygestipladser ved konkurrencefyldte fodringsprincipper, fordi ugeholdet i flere tilfælde ikke kan sorteres efter huld
- Separat træningssti ved elektronisk sofodring er placeret i drægtighedsstalden.

I relation til indretning og daglig drift af drægtighedsstalde med løsdrift henvises der til Drægtighedsstald og Drægtighedsmanagement (7).

Skitseforslag

I det følgende er vist forskellige fodringsprincipper og indretning af drægtighedsstalde med løsdrift. En markering viser behovet for tilbygning til stalden for at opretholde samme antal årssøer.

Signaturer

Figur 1. Signaturforklaring til skitserne.

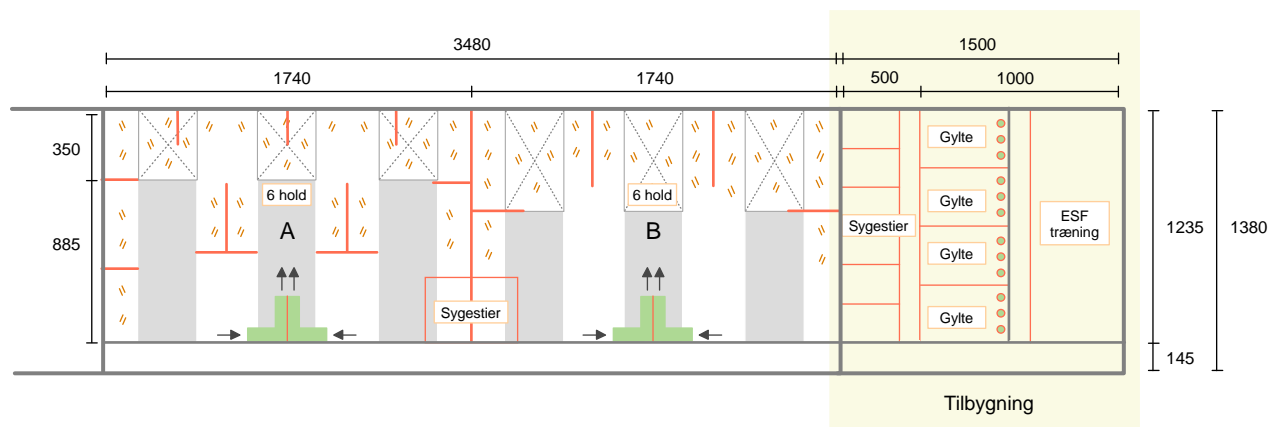
Elektronisk sofodring

På skitse 3 ses renovering fra bokse til dynamiske grupper og elektronisk sofodring. Der er valgt to forskellige stiindretninger – henholdsvis små og store redekasser (A og B). Ved nybyggeri anbefales store redekasser, men i forbindelse med renovering vil der være situationer, hvor dette afviges for at udnytte stalden optimalt.

Ved nybyggeri anbefales stabile grupper, men i forbindelse med renovering vil mange vælge dynamiske grupper for at udnytte stalden og foderstationerne optimalt.

Alle gylte indgår i grupper med søer. Der anbefales plads til træning af polte i fire uger.

Antallet af stipladser i det eksisterende staldrum reduceres med cirka 9 pct. og der skal bygges cirka 207 m² (43 pct.) til for at opretholde det samme antal årssøer.

Skitse 3. Eksempel på renovering fra bokse til elektronisk sofodring.

Der er anvist to forskellige indretninger af stierne A (små redekasser) og B (store redekasser). Der er placeret mindre stier til gylte, separat træningssti og sygestier i tilknytning til drægtighedsstierne.

Tabel 1. Fakta i relation til elektronisk sofodring

Indsættelsestidspunkt	Fodringsituation	Bemærkninger
Umiddelbart efter løbning eller 4 uger efter løbning	<p>Én so ad gangen i foderstationen.</p> <p>Foderstationen beskytter søerne under fodring.</p> <p>Der anbefales cirka 65 søer pr. foderstation (flere stationer i stien) eller 55-65 søer pr. station ved én foderstation pr. sti.</p> <p>Færre dyr pr. foderstation i forbindelse med træning af polte (30) eller gylte (50-55).</p>	<p>Stabile grupper anbefales.</p> <p>Der anbefales flokstørrelse på op til cirka 130 søer.</p> <p>Hvis der etableres dynamiske grupper, kan der etableres separationsareal eller farvespray på foderstationen.</p> <p>Der skal etableres en separat træningssti til polte.</p>

Én æde-/hvileboks pr. so

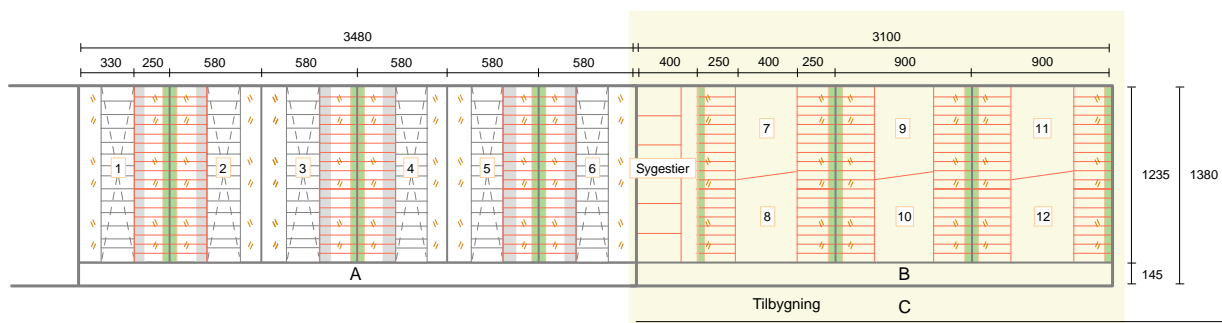
På skitse 4 ses en renovering fra bokse til stabile grupper med én æde-/hvileboks pr. so. For at opfylde kravet om minimum 3 m passage alle steder i stien (3) (4) (5) reduceres antallet af bokse med cirka 50 pct. i det eksisterende staldrum og der skal bygges cirka 427/549 m² (90 pct./115 pct.) til for at opretholde det samme antal årssøer.

For at sikre tilstrækkeligt med lejeareal pr. so i stierne er der anvist to forskellige placeringer af leje med strøelse i området udenfor boksene (A og B). Det faste gulv i boksene kan medregnes i det samlede lejeareal, hvis der tildes strøelse og boksene er minimum 60 cm indvendigt.

På skitsen er anvist to muligheder for tilbygning til stalden. I situation C er der etableret stier med samme afstand fra krybbeforkant til krybbeforkant (4,2 m) som i den eksisterende stald. Hvis der kun etableres 3 m mellem boksrækkerne bliver tilbygningen mindre - situation B.

På skitsen er der angivet med tal (1-12), hvor de enkelte ugehold placeres. Bemærk, at hvis situation C vælges bliver der 12 ens stier med hver sit ugehold. Hvis situation B vælges opdeles stierne i tilbygningen i to, og adgangsforholdene til den bagerste del af stien skal vurderes.

Alle gylte indgår i grupper med søerne.

Skitse 4. Eksempel på renovering fra bokse til én æde-/hvileboks pr. so.

Der er angivet to forskellige placeringer af lege med strøelse i området udenfor boksene (A og B). B og C angiver tilbygning til stalden for at opnå samme antal stipladser som i udgangspunktet. Der er placeret sygestier i tilknytning til drægtighedsstierne.

Table 2. Fakta i relation til én æde-/hvileboks

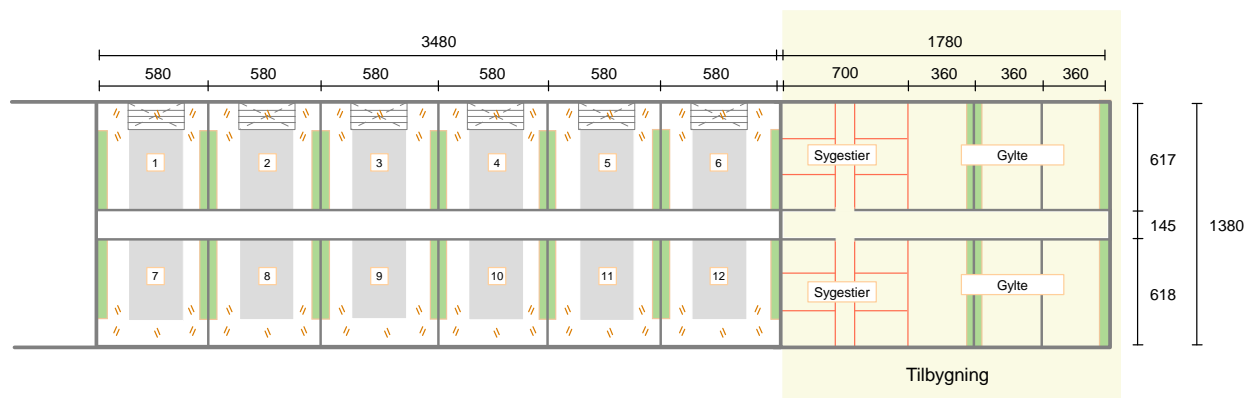
Indsættelsestidspunkt	Fodringssituation	Bemærkninger
Efter løbning eller 4 uger efter løbning	<p>Alle søer i samme sti skal æde samtidig.</p> <p>Én beskyttet ædeplads pr. so.</p> <p>Mulighed for tilnærmet individuel fodertildeling.</p> <p>Ved vådfoder skal det sikres, at alle søer i den enkelte sti fodres med hele dagsrationen så hurtigt som muligt.</p>	<p>Stabile grupper anbefales.</p> <p>Der anbefales flokstyrrelse på op til cirka 30 søer.</p> <p>Det anbefales at opsætte nye æde-/hvilebokse med låseanordning.</p> <p>Alternativt kan eksisterende bokse opbygges til æde-/hvilebokse.</p> <p>Boksene dimensioneres (2).</p>

Vådfoder i langkrybbe

På skitse 5 ses en renovering fra bokse til stabile grupper med vådfoder i langkrybbe. Antallet af stipladser i det eksisterende staldrum reduceres med cirka 26 pct. og der skal bygges cirka 246 m² (51 pct.) til for at opretholde det samme antal årssøer.

Det anbefales, at ugeholdet fordeles i flere stier for at give mulighed for huldstyring. Dette er dog vanskeligt i mindre besætninger på grund af ugeholdets størrelse.

Gyltene indgår ikke i grupper med søerne men opstaldes i mindre stier. På skitsen er to ugehold af gylte opstaldet i samme sti, alternativt kan de opstaldes ugeholdsvis i mindre stier/grupper.

Skitse 5. Eksempel på renovering fra bokse til vådfodring i langkrybbe.

Der er placeret mindre stier til gylte og sygestier i tilknytning til drægtighedsstierne.

Tabel 3. Fakta i relation til vådfodring i langkrybbe

Indsættelsestidspunkt	Fodringsituation	Bemærkninger
4 uger efter løbning	<p>Konkurrence i fodringssituationen.</p> <p>Ikke individuel fodertildeling.</p> <p>Minimum 50 cm ædeplads pr. so ved krybben (gerne 60 cm).</p> <p>Ved vådfoder skal det sikres, at alle søer i den enkelte sti fodres med hele dagsrationen så hurtigt som muligt.</p>	<p>Stabile grupper anbefales.</p> <p>Der anbefales en flokstørrelse på 12-15 søer pr. sti.</p> <p>Søerne fra samme hold bør sorteres efter huld/alder for at tilgodese den enkelte so.</p> <p>Gylte bør opstaldes for sig.</p>

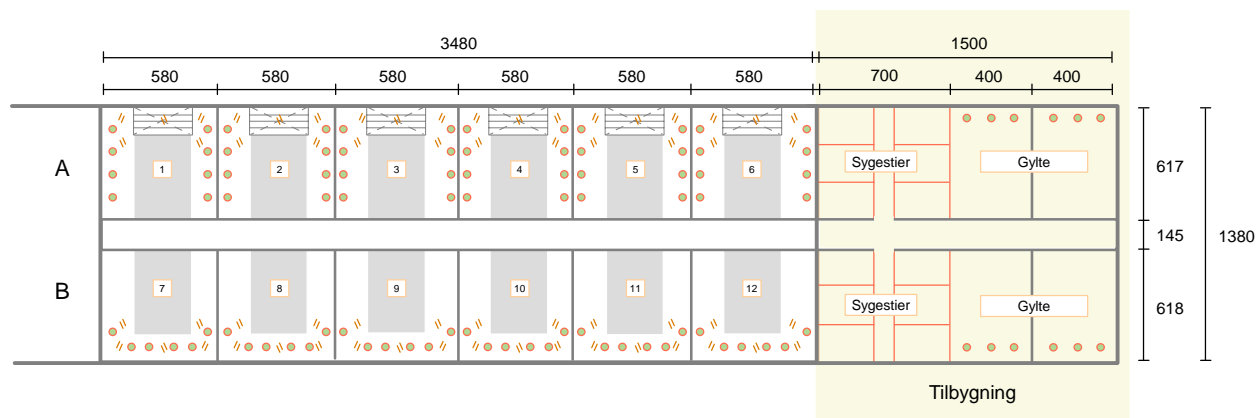
Tørfodring på gulv

På skitse 6 ses en renovering fra bokse til stabile grupper med tørfodring på gulv. Antallet af stipladser i det eksisterende staldrum reduceres med cirka 16 pct. og der skal bygges cirka 207 m² (43 pct.) til for at opretholde det samme antal årssøer.

Det anbefales, at ugeholdet fordeles i flere stier for at give mulighed for huldstyring. Dette er dog vanskeligt i mindre besætninger på grund af ugeholdets størrelse.

Det anbefales, at gyltene opstaldes i stier for sig. På skitsen er det dog valgt at lade de største gylte indgå i gruppen med søer. De resterende gylte opstaldes i mindre stier. På skitsen er anvist, at tre ugehold af gylte går sammen, alternativt kan de opstaldes ugeholdsvis i mindre stier/grupper.

Der er anvist to forskellige placeringer af fodringsanlægget (A og B). I situation B ændres placeringen af fodringsanlægget, i situation A bibeholdes placeringen. Det er vigtigt, at foderet spredes over så stort et areal som muligt – minimum 1,3 m² pr. so.

Skitse 6. Eksempel på renovering fra bokse til tørfodring på gulv.

Der er anvist to forskellige placeringer af fodringsanlægget (A og B). I situation B ændres placeringen af fodringsanlægget, i situation A bibeholdes placeringen. Der er placeret mindre stier til gylte og sygestier i tilknytning til drægtighedsstierne.

Tabel 4. Fakta i relation til tørfodring på gulv

Indsættelsestidspunkt	Fodringssituation	Bemærkninger
4 uger efter løbning	Konkurrence i fodringssituationen. Ikke individuel fodertildeling. Minimum 1,3 m ² ædeplads med fast gulv pr. so. Hele dagsrationen tildeles én gang dagligt. Melfoder anbefales for at forlænge ædetiden.	Stabile grupper anbefales. Der anbefales en flokstørrelse på 12-15 søer pr. sti. Søerne fra samme hold bør sorteres efter huld/alder for at tilgodese den enkelte so. Gylte opstaldes for sig.

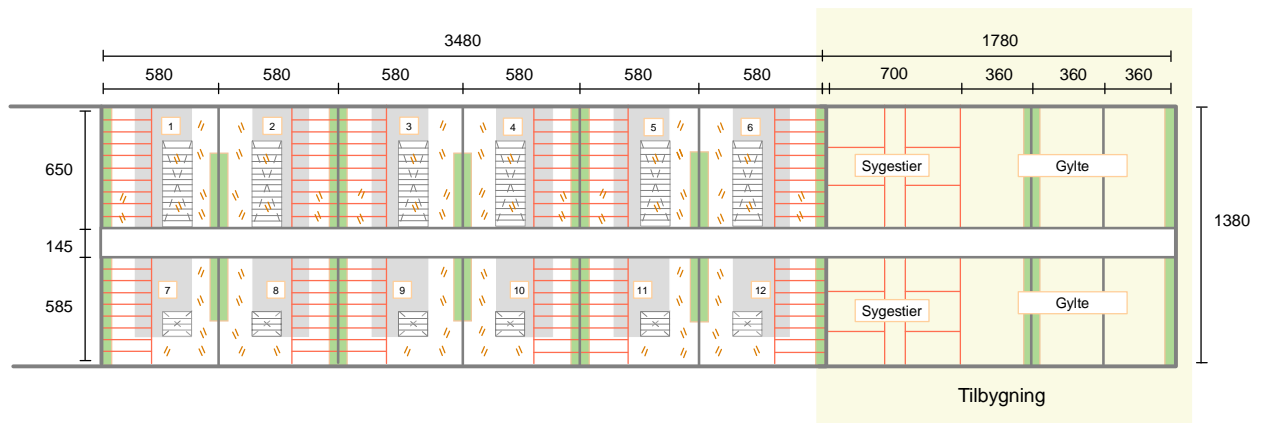
Forenklet Opti-Sti

På skitse 7 ses en renovering fra bokse til stabile grupper i Forenklet Opti-Sti. Antallet af stipladser i det eksisterende staldrum reduceres med cirka 26 pct. og der skal bygges cirka 246 m² (51 pct.) til for at opretholde det samme antal årssøer.

Der kan tildeles vådfoder i langkrybbe eller tørfoder på gulvet i området udenfor boksene.

På skitsen er valgt at placere inspektionsgangen i midten af stalden for at kunne etablere en sti til hvert ugehold. Det bevirker, at der i den ene sti er fast gulv i 1-2 af boksene. Dette skal kunne håndteres i den daglige drift.

Med hensyn til indretning og brug af stien i øvrigt henvises til ovenstående afsnit.

Skitse 7. Eksempel på renovering fra bokse til Forenklet Opti-Sti.

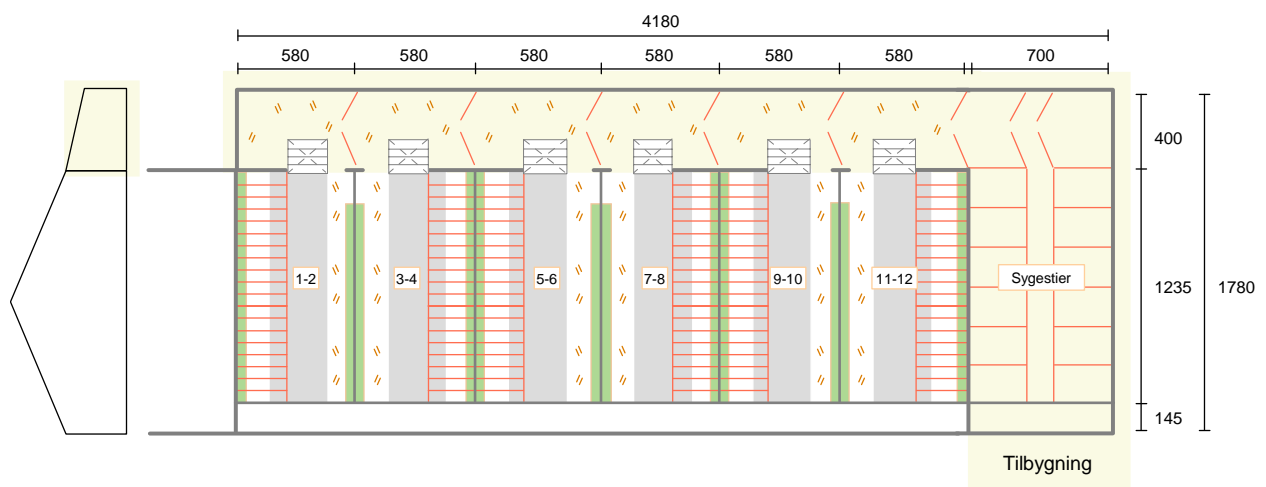
Tabel 5. Fakta i relation til Forenklet Opti-Sti

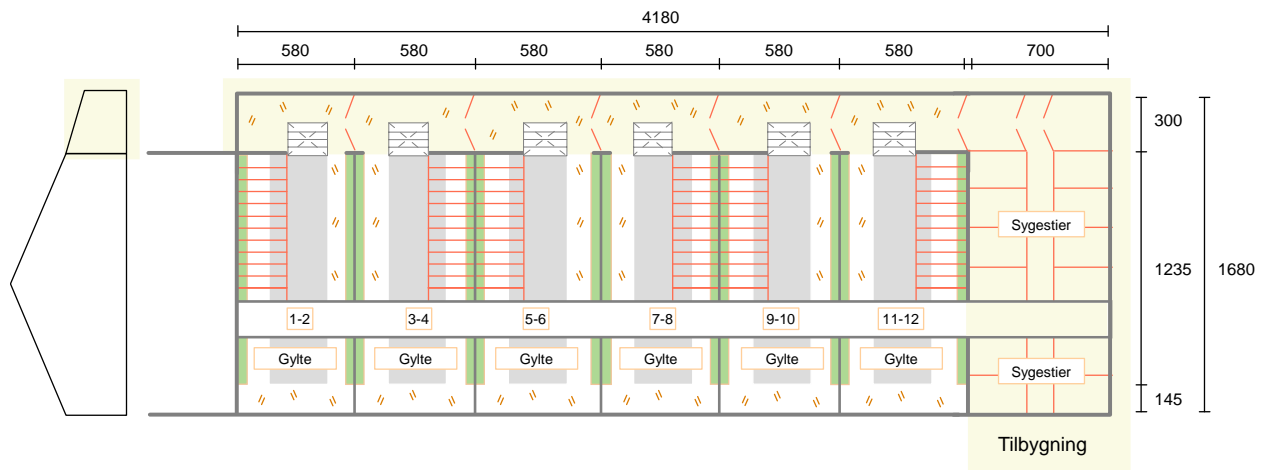
Indsættelsestidspunkt	Fodringsituation	Bemærkninger
4 uger efter løbning	<p>Cirka 2/3 af søerne fodres i æde-/hvilebokse, mens de resterende fodres i langkrybbe (vådfoder) eller på gulvet (tørfoder). Konkurrence mellem søerne der ikke fodres i bokse. Søerne i boks bør fodres først (vådfoder) for at sikre ro i området uden for boksene. Hele dagsrationen tildeles én gang dagligt.</p>	<p>Se tabel 2, 3 og 4 for yderligere information.</p>

Tilbygning af inspektionsgang eller redekasser på siden af den eksisterende bygning

På skitse 8 ses en renovering fra boks til løsdrift. Uanset fodringsprincip kan leje/redekasse etableres på siden af den eksisterende stald.

Bemærk, at der minimum skal være 3 m åbning ind til redekassen samt i dybden af redekassen (3) (4).

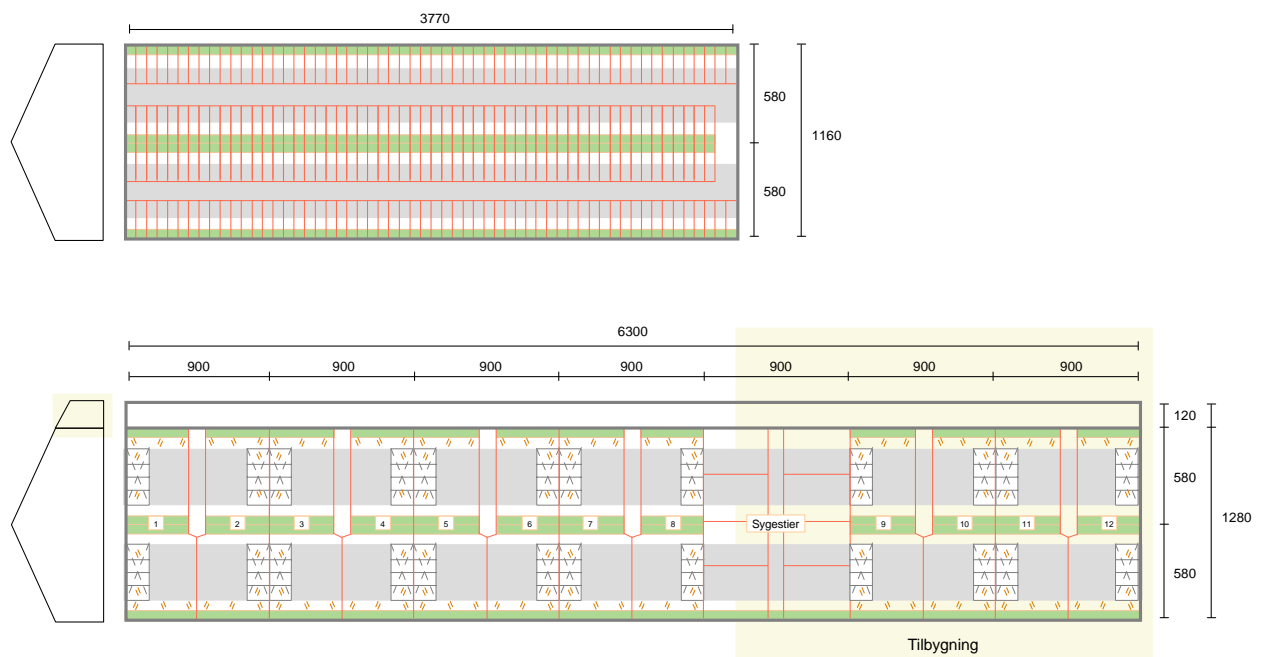

Skitse 8. Eksempel på renovering fra bokse til løsdrift, hvor der etableres redekasse på siden af den eksisterende bygning. Øverst er der bygget 4 m til siden af stalden (2-ugers drift), nederst er der bygget 3 m til stalden (2-ugers drift, 2 stier pr. hold).

Tilbygning af inspektionsgang på siden af den eksisterende bygning

På skitse 9 ses en renovering fra boks til løsdrift. Uanset fodringsprincip kan der etableres en inspektionsgang på siden af den eksisterende stald.

Skitse 9a og 9b. Eksempel på renovering af en smal stald med bokse (øverst) til løsdrift (nederst), hvor der etableres inspektionsgang på siden af den eksisterende bygning.

Tabel med skønnet behov for ekstra m² i forhold til eksisterende drægtighedsstald

Det skønnede behov for ekstra m² fremgår af tabel 6.

Tabel 6. Skønnet behov for ekstra m² i forhold til eksisterende drægtighedsstald

Princip	Antal løsgående, drægtige søer indenfor eksisterende stald.		Tilbygning, inkl. sygestier, træningssti mv.			
	Antal	Pct. reduktion	Antal pladser til gylte og drægtige søer	Ekstra m ²	Ekstra m ² , pct. af eksisterende stald	m ² pr. stiplads
Nuværende boksopstaldning	228	-	-	-	-	Ca. 2,11
Elektronisk sofodring	208	9	50	207	43	Ca. 3,00
Én boks pr. so	114	50	138	427/549	90/115	Ca. 3,98/4,51
Vådfodring i langkrybbe	168	26	84	246	50	Ca. 3,17
Gulvfodring	192	16	60	207	43	Ca. 3,01
Forenklet Opti-Sti	168	26	84	246	50	Ca. 3,17

Konklusion

Stalde med løsgående søer optager et større areal end søer i bokse, derfor vil der ske en reduktion i antallet af årssøer, hvis den fortsatte produktion skal foregå indenfor eksisterende rammer.

Anmeldeordningen giver under visse betingelser mulighed for, at der kan bygges til stalden uden miljøgodkendelse. Alternativt søges en miljøgodkendelse. Det er den enkelte bygherres ansvar, at dette overholdes i den konkrete byggesag.

I hver enkelt besætning er følgende forhold relevante at vurdere:

- Nybyggeri og eventuelt en udvidelse af besætningen
- Renovering af eksisterende stald samt tilbygning for at opretholde det nuværende antal årssøer
- Renovering af eksisterende stald samt inddragelse af fx slagtesvinestalde til opstaldning af gylte/søer for at opretholde det nuværende antal årssøer
- Omlægning fra egenproduktion til indkøb af polte for at frigøre plads til løsgående søer
- Renovering af eksisterende stald samt en reduktion af antal årssøer
- Ophør med sohold.

Uanset hvilke fodringsprincip og indretning der vælges, skal produktionssikkerheden opretholdes.

Ligeledes skal der i forbindelse med omlægningen være fokus på, at frekvensen af døde søer og søer med ben- og klovproblemer ikke stiger.

Fordi der er tale om tilpasning i eksisterende bygninger, vil indretning og drift ikke i alle tilfælde kunne leve op til anbefalingerne i relation til produktionssikkerhed.

Referencer

- [1] Hansen, B. I. (2011): Hvem kan bruge anmeldeordningen? [Notat nr. 1109. Videncenter for Svineproduktion.](#)
- [2] Brogaard Petersen, L. & Aarestrup Moustsen, V. (2005): Vejledende anbefalinger til dimensioner på bokse til krydsningssøer i løbe-, kontrol- og drægtighedsafdeling. [Notat nr. 0502. Landsudvalget for Svin.](#)
- [3] Nielsen, N. P., Ulrich Hansen, L. & Jensen, T. (2003): Retningslinier i relation til eksisterende og ny lovgivning om indendørs hold af drægtige søer og gylte og indendørs hold af smågrise, avls- og slagtesvin. [Notat 0343. Landsudvalget for Svin.](#)
- [4] Lov 404 af 26/06/1998. Lov om indendørs hold af drægtige søer og gylte.
- [5] Lov 295 af 30/04/2003. Lov om ændring af lov om indendørs hold af drægtige søer og gylte og lov om indendørs hold af smågrise, avls- og slagtesvin.
- [6] Bek nr. 1449 af 14/12/2010. Bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om beskyttelse af svin.
- [7] [Drægtighedsstald](#) og [Drægtighedsmanagement](#)